

КНСБ настоява за спешен браншови съвет по енергетика и преразглеждане на плана за възстановяване

Председателите на Националната федерация на енергетиците в България (НФЕ-КНСБ), Независимата синдикална федерация на енергетиците в България (НСФЕБ-КНСБ) и федерация “Енергетика” към КТ “Подкрепа” – Георги Петров, Марина Митова и Димитър Чалъков изпратиха днес писмо до министъра на енергетиката Росен Христов, с което настояват за спешно свикване до края на месец ноември на заседание на Браншовия съвет. На него трите федерации предлагат да бъдат обсъдени следните точки:

- Опасения за осигуряване на доставките на енергия за страната при изпълнение на заложеното в НПВУ изискване за намаление на емисиите с 40% след три години.
- Планиране на инвестиции за осигуряване на базови и маневрени мощности в дългосрочен хоризонт.
- Планирани инвестиции и механизъм за осигуряване продължението на функционирането на енергийния комплекс “Марица Изток”, включително планиране на заетостта.

Публикуваме мотивите на двете федерации към КНСБ за необходимостта от дискусия по поставените проблеми и настояването на конфедерацията за преразглеждане на Националния план за възстановяване и устойчивост:

Водени от липсата на политика, съгласувана със социалните партньори, липсата на видимост относно планираните промени и на информация за дългосрочните механизми, чрез които ще се осъществи цялостната трансформация на енергийния сектор:

КНСБ настоява да стартират незабавни преговори по НПВУ за промяна на изискването за намаление с 40% на емисиите след 3 години, изхождайки от следните съображения:

- Проектите в НПВУ са представени на ЕК в разрез с всички установени европейски практики за съгласуване със социалните партньори. Условие за успеха на енергийния справедлив преход е равнопоставеното участие на всички

заинтересовани страни. Отказваме да ни бъдат налагани „решения“ за енергиен преход, маскирани като „справедливи“.

- При изпълнение на изискването за намаление с 40% на емисиите се поставя под риск цялата енергийна сигурност, не само в страната, но и в региона. За да бъде реално осъществен преходът към нисковъглеродна икономика, задължително трябва да бъдат предприети стъпки и мерки, които към момента не само липсват, но и дори и не се планират на държавно ниво съгласувано, като например инвестиции в реално изпълними проекти за заместващи базови и маневрени мощности. **Спирането на една централа, чиято печалба е най-малко равна на евентуалното еднократно постъпление по НПВУ, е лишено от логика в сегашната обстановка в страната и в Европа.**
- Липсва енергийна стратегия, съответно оценки на потреблението и производството, в диапазон до 2050 г., които да дават информация за енергийната и финансовата рентабилност от спирането на въглищните централи.
- При разнопосочните сигнали на политиците относно изпълнимостта на заложените в НПВУ проекти, настояваме за спешна оценка и актуализация на НПВУ в тази му част. Твърдо сме против да се предлагат и изпълняват проекти за закриване на мощности, преди да ни бъдат представени реализируеми проекти за засегнатите региони.
- Във връзка с взетите от Народното събрание решения относно функционирането на енергиен комплекс “Марица Изток”, липсва информация за планирани инвестиции, при условие, че няма и планирани реални инвестиционни проекти за региона.

Във връзка с това и с цел да се предотврати енергийна зависимост на България след три години, КНСБ настоява да се разработи прогресивна енергийна политика и тя напълно да отчита интересите на работниците, тъй като те са тези, които са изправени пред бързите промени в националните енергийни политики и структури за справяне с изменението на климата.

Справедливият преход ще е неуспешен, ако миналото е шаблонът за бъдещето: няма достатъчно пари; пари, които не се осигуряват; пари, които са невярно посочени като насочени директно към усилията за справедлив преход; пари, които не успяват да

подкрепят жените; и накрая пари, които ще поставят белезници на страната, като я потапят по-дълбоко в икономически неспокойни води.

Справедливият преход се отнася до справедлив и безпристрастен път към устойчиво бъдеще. Справедливият преход изисква набор от програми, които ще осигурят оптимистично бъдеще за всички работници, особено за тези в отрасли, които могат да бъдат засегнати от усилията за ограничаване на парниковите газове или от въвеждането на нови технологии. Една програма за справедлив преход трябва да бъде всеобхватна, гъвкава и с интегриран подход за подпомагане на работниците, техните семейства и техните общности.

За да се възползва страната от възможностите на зелената сделка, се изисква внимателно управление на набор от взаимосвързани рискове, които биха могли да подкопаят прехода към ниски въглеродни емисии. Един солиден план за справедлив преход не може просто да включва спиране на мощности, схеми за ранно пенсиониране и курсове за обучение за нови работни места за преместени работници. На практика всяка общност, където работните места са изложени на риск, се нуждае от инвестиции в нова инфраструктура, за да стимулира инвестициите в нови заводи и работни места. Такива бъдещи работни места ще има за бъдещите работещи възрастни, които след това ще искат да продължат да обитават оживени градове, а не да изоставят цели региони, за да търсят работа другаде и по този начин да оставят цели региони със застаряващо население и умираща инфраструктура.

По тази причина КНСБ настоява за оповестяване на публичния ангажимент на страната за постигане на целите за намаление на емисиите и как страната планира да изпълни ангажиментите. По-конкретно, **да се направи подробна оценка как ще се отрази преходът на региона или населените места в страната.** Какви данъчни загуби ще настъпят с намаляването на работните места или пълното затваряне на централите и как загубата на ресурси ще се отрази на социалните услуги и благосъстоянието? Каква икономическа дейност ще бъде загубена? Например, колко пари ще загубят местните доставчици и местните предприятия, когато централите затворят или намалят капацитета си? Рамката на справедливия преход трябва да представя всяка фаза в краткосрочен, средносрочен и дългосрочен хоризонт, като прави плана за пет, десет, 20 и 30 години, като

настояваме да се предвиди възможност за актуализиране и коригиране при промяна на обстоятелствата.

Преквалификацията сама по себе си не е достатъчно решение в плана за справедлив преход. Да обещаеш да дадеш на работника нови умения е много лесно, но преобразуването на тези нови умения в бъдеща работа, плащаща заплати, равни на днешната работа, е нещо различно. Справедливият преход трябва да създава неразрушима връзка между защитата на доходите на работниците и финансирането на дългосрочното икономическо развитие в общности, подложени на смущения поради изменението на климата и декарбонизацията.

Насоките на ОИСР за осъществяване на справедлив преход изискват провеждане на стрес тестове на макро, секторно и микрониво, за да се подобри управлението на рисковете от прехода. Такива или не са правени в страната, или не са съгласувани по никакъв начин със заинтересованите страни, а тристранният социален диалог между държавата, индустрията и представителите на работниците е минимално изискване.

КНСБ няма да приеме оценки на въздействието, извършени от неместни участници, без да се представят местните интереси. Защитата на поминъка и предоставянето на възможности на уязвими групи, като хора с увреждания, възрастни хора, местни общности, младежи, също е важен компонент за осигуряване на справедлив преход, който спазва принципа никой да не бъде изоставен. В действителност, плановете за преход трябва да предложат възможност за отстраняване на съществуващите местни несправедливости и неравенства.

Зелените политики ще доведат до по-високи разходи, които ще засегнат непропорционално най-уязвимите и най-бедните, затова КНСБ настоява да се създадат системи за мониторинг и оценка, за да се оцени въздействието на политиките върху уязвимите групи и извършване на промени за подобряване на мерките, когато политиките се оказват неефективни.

Планирането на справедливия преход трябва да се стреми също така да създаде механизми за мониторинг и оценка, позволяващи прозрачна оценка дали политиките за справедлив преход работят или не, а резултатите трябва да бъдат публично достъпни.

КНСБ настоява също правителството да определи отговорното координиращо министерство, което да има ясно дефинирани задачи при формулирането на планове за справедлив преход, като на обществеността бъде представена информация как ще бъдат финансирани политиките и мерките за справедлив преход в дългосрочен план до 2050 г.